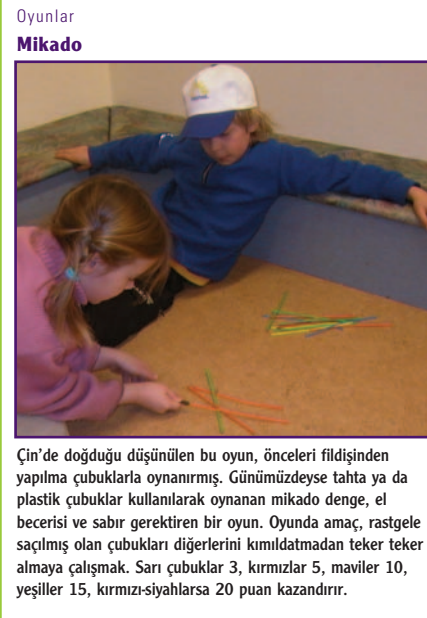

Halat çekme, aslında doğanın güçlerinin simgelandığı bir oyun. Eskimolar' da halat çekme yarışı yapan iki takımdan biri kişi, diğeri de sonbaharı temsil eder. Takımlar, ekip başlarının arkasında sıralanırlar. İki takımın tam ortasında, ipin üstüne renkli bir kumaş ya da ip bağlanır. Ekip başlarının bu renkli bölüme uzaklıklarının en az 2 m olması gerekir. Renkli bölümi kendi tarafına geçiren takım oyunu kazanır.

Çin'de doğduğu düşünölen bu oyun, önceleri fildişinden yapıma çubuklarla oynanmış. Günümüzdeyse tahta ya da plastik çubuklar kullanılarak oynanan mikado tahta ve el becerisi ve sabır gerektiren bir oyun. Oyunda amaç, rastgele saçılmış olan çubukları değerlerini kımlatmadan teker teker almaya çalışmak. Sarı çubuklar 3, kırmızlar 5, maviler 10, yeşiller 15, kırmızı-siyahlarsa 20 puan kazandırır.

İlkçağlardan beri tüm Avrupa'da oynanan bu oyunda iki çocuk aralarında gizli sözcükler belirleyip karşılıklı el ele tutuşarak bir köprü oluştururlar. Diğer çocuklar, tekerleme söyleyerek bu köprünün altından geçmeye başlarlar. Tekerlemenin sonunda köprünün altından çocuğun kulağına gizli sözcük söylenir ve birini seçmesi istenir. Yakalanan çocuk, hangi ebenin sözcüğünü seçtiyse onun arkasında yerini alır.

Özellikle Amerika'da ve Avrupa'da çok sevilen bu oyun, genellikle baharın gelmesiyle yapılan pikniklerde oynanır. Çuval yarışında gerekli malzeme yalnızca çuval ve açık alandır. Belirine kadar çuvaların içine giren yarışmacılar, yan yana dizilir ve başlama komutıyla zıplayarak bitiş çizgisine ulaşmaya çalışırlar. Ürüyü ya da başka bir yarışmacıyı düşüren yarışmacı oyun dışı kalır.

Bilboquet (bilboko diye okunur), bir tür dikkat ve denge oyunu. Oyunda, araç olarak birbirlerine uzunca bir iple bağlı bir top ya da başka bir yuvarik nesneyle, bir çubuk ya da topun içine oturtulacağı yuva kullanılır. Kanada Eskimoları, ajaç adını verdikleri bu oyunu havan kemiklerinden yaptıkları oyuncaklarla oynarlarmış. Oyunda amaç, ipin ucundaki topu ileri doğru fırlatıp, tekrar çubuk üzerindeki yuvasına sokmaya çalışmaktır.

Diabolo aslında Çinli jonglörlerin gösterilerinde kullandıkları bir oyuncak. Çin'deki adı tjouk-pang-oui olan diabolo, 18. yüzyılda Avrupa'ya getirilen yo-yo önceleri soyluların vakit geçirmek için oynadıkları bir oyuncakken daha sonra herkesin oynadığı bir oyuncak haline gelmiş. Günümüzdeyse, her yıl birçok yo-yo yarışması düzenleniyor. Yarışmacılar birbirinden güç hareketleri yanlışsız olarak yapmaya çalışıyorlar.

Ortasına sarılan iple aşağı fırlatılıp sonra tekrar yukarı çekilerek oynanan yo-yonun kökleri Çin'e dayanır. 18. yüzyılda Avrupa'ya getirilen yo-yo önceleri soyluların vakit geçirmek için oynadıkları bir oyuncakken daha sonra herkesin oynadığı bir oyuncak haline gelmiş. Günümüzdeyse, her yıl birçok yo-yo yarışması düzenleniyor. Yarışmacılar birbirinden güç hareketleri yanlışsız olarak yapmaya çalışıyorlar.

En az 4000 yıllık bir geçmişine olan bu oyunun ilk olarak nerede oynanmaya başlandığı bilinmiyor. Ailece de oynanabilecek tangram, tam bir yaratıcılık oyunu. Karton, plastik, tahta vb. malzemelerden yapılan kare biçimindeki tabaka, farklı biçim ve büyüklüklerde yedi parçadan oluşur. Bu parçaları, farklı biçimlerde bir araya getirecek koşan adam, uçan kuş, ev, köpek gibi binlerce farklı figür yaratmak oyuncunun elindedir.

Birçok ülkede mancala adıyla oynanan wari, binlerce yıl önce Eski Mısır'da oynanmış. Özellikle Afrika, Asya ve Arabistan'da yaygın olan wari, boncuk ya da taşlarla oynanan bir düşünce ve strateji oyunu. Tahta, plastik gibi malzemelerden yapılan oyun gereçleri, eskiden çeşitli meyve kabuklarından yapılmış. Günümüzde hâlâ Afrika'nın kimi bölgelerinde çocuklar, oyun toprağı zarak açtıkları olukları kullanarak oynarlar.

Pachisi (paçisi diye okunur), 6. yüzyılda ilk olarak Hindistan'da oynanmaya başlanmış. Geleneksel olarak küçük deniz kabuklarıyla oynanmakla birlikte, çeşitli yerlerde kullanılan malzeme ve oyun türüne göre farklı adlar alır. İki ya da üç kişiyle oynanabildiği gibi, ikisleri takım halinde dört kişiyle de oynanabilir. Her oyuncunun dört taşı vardır ve amaç, oyun alanının ortasında bulunan ve ev adı verilen bölgeye bir an önce varabilmektir.

Awitlaknannai (avitlaknannay diye okunur), Meksika'daki Zuniler'in bir oyunu. Awitlaknannai de dama gibi, bir düşünce ve strateji oyunu. Oyunculara ait siyah ve beyaz taşlar oyun tahtasına dizilir. Tahtanın ortasındaki alan boş bırakılır ve oyuncular taşlarını boş alana doğru oynatarak birbirlerinin taşlarını yemeye çalışırlar. Oyun, oyunculardan biri tüm taşlarını kaybedene değin sürer.

Bilinen en eski oyunlardan biri olan go binlerce yıl önce Çin'de doğmuş ve oradan bütün dünyaya yayılmış. Satranç gibi, bir düşünce ve strateji oyunu olan go iki kişiyle oynanır. Go tahtası 19 dikey, 19 da yatay çizgiyle minik alanlara bölünmüştür. Oyuncular, siyah ve beyaz taşlardan oluşan piyonlarını bu çizgilerin kesişim noktalarına yerleştirirler. Oyunda amaç, en fazla alanı işgal ederek rakibin taşlarını oynatmasını engellemektir.

16. yüzyılda Japonya'da ortaya çıkan bir oyun olan shogi'ye (şoçi diye okunur) "Japon satranç"ı da denir. Japonya'da çok yaygın olan shogi'nin özel olarak öğretildiği okullar bulunuyor. Her yıl düzenlenen shogi turnuvalarına 10 milyondan fazla insan katılıyor. Kimi piyonlarının hareketleri taşınan oyundan her oyuncunun taş ya da tahta parçalarından oluşan 12'şer piyonu bulunur. Oyuncular, piyonlarını oyun alanındaki oluklara yerleştirerek birbirlerinin piyonlarını ele geçirmeye çalışırlar.

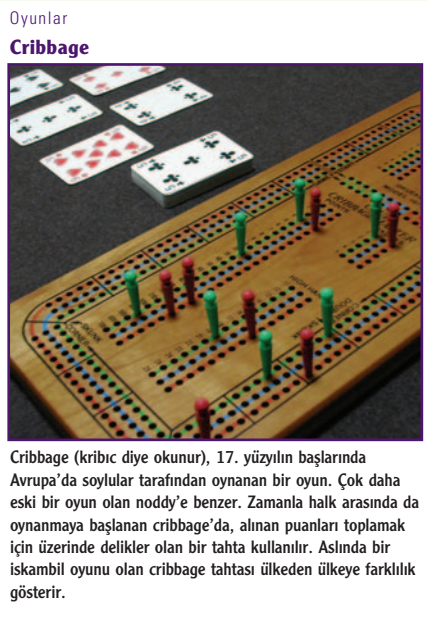
Yote, özellikle Batı Afrika'da çok yaygın bir oyun. Oyun, 5'1 dikey, 6'sı yatay düzlemde olmak üzere oyuklardan oluşan bir alan, tahta parçaları ve minik çakıl taşlarından başka bir malzeme gerek duymadan her yerde oynanabilir. İki kişiyle oynanan oyunda her oyuncunun taş ya da tahta parçalarından oluşan 12'şer piyonu bulunur. Oyuncular, piyonlarını oyun alanındaki oluklara yerleştirerek birbirlerinin piyonlarını ele geçirmeye çalışırlar.

Soliter, 17. yüzyılda bir Fransız soylusu tarafından, "tilki ve kaz" oyunundan yola çıkılarak geliştirilmiş. Aynı yüzyılda İngiltere ve sonra da tüm Avrupa'ya yayılan oyun günümüzde de çok sevilir. Üzerinde 33 ya da 37 delik bulunan bir tahtayla oynanan oyunda amaç, piyonları birbirlerinin üstünden atılarak yemek ve son piyonu ortadaki boş deliğe yerleştirebilmek.

3 yüzyıl önce ilk olarak Çin'de oynanmaya başlanan dominonun Avrupa'ya gelişi 18. yüzyıla rastlıyor. Oyuncular, ellerindeki taşları sırayla yere koyarlar. Oyuncunun yere koyacağı taşın üzerindeki sayı, yere daha önceden koyulmuş taşın üzerindeki sayının aynı olmalıdır. Elinde uygun taş bulunmayan oyuncu "pas" der ve sıra bir sonrakiye geçer. Elindeki taşları ilk bitiren oyunu kazanır.

Cribbage (krıbc diye okunur), 17. yüzyılın başlarında Avrupa'da soylular tarafından oynanan bir oyun. Çok daha eski bir oyun olan noddie'ye benzer. Zamanla halk arasında da oynanmaya başlanan cribbage'da, alınan puanları toplamak için üzerindeki deliklerin bir tahta kullanılır. Aslında bir iskambil oyunu olan cribbage tahtası ülkeden ülkeye farklılık gösterir.

Bir Güney Amerika oyunu olan perudo, özellikle Amerika kıtasında ve Avrupa'da sevilen bir oyun. Her oyuncuya 6'şar zar ve bir bardak ya da kutunun dağıtıldığı oyun, diğer oyuncuların yanı sıra düşünce üzerine kurulu bir taktik oyunudur. Oyuncular, diğer oyuncuların ellerindeki zarları da hesaba katarak yereki zarları ilgili tahminde bulunurlar. Diğer oyuncular ya bu sayıyı kabul eder ya da durumdan kuşkulunır. Tahmininde yanılan oyuncu zarlarından birini kaybeder.

Pochen (pohen diye okunur), 16 yüzyılda Avrupa'da bulunmuş ve zamanla tüm dünyaya yayılmış. 1527 yılında yapılmış olan ve günümüzde kadar gelebilen en eski pochen tahtası Münih'teki Ulusal Müze'de sergileniyor. Bir kart oyunu olan pochen 4 kişiyle oynanır. 32 kartın bulunduğu oyunda bir de üzerinde oyuklar olan tahta kullanılır. Oyuncular kartlarına bakmadan, bu oyuklara boncuklar koyarlar. Kartlar açıldığında kartların dizilişini doğru tahmin edenler boncukları alır.

Bir Hint oyunu olan moksha-patman'dan türeyen yılan ve merdivene oyun tahtası üzerinde birçok simge bulunur. Bunlar, hayatta karşımıza çıkabilecek iyi ve kötü şeyleri simgeler. Oyunda amaç, bütün bu engelleri aşmaya çalışmaktır. Sımsız sayıda kişiyle oynanabilen oyunda her oyuncunun farklı renkte bir piyonu vardır. Yol boyunca yılanlarla karşılaşılır, başlangıç noktasına doğru ilerlerken, merdivenle karşılaşılır varış noktasına doğru ilerlerler.

Topaç, tüm dünyada çocukların oynadığı en eski oyuncaklardan biri. Eski Roma'da imparatorların onayıyla herkes ailece topaç çevirmiş. 14. yüzyılda başta İngiltere olmak üzere tüm Avrupa'da yayılmış. Hindistan'da ve ABD'nin güney batısında çocuklar topaca, "dansçı" anlamına gelen adlar verirler. Özellikle uzakdoğu ülkelerinde çok farklı biçimlerde topaçlar kullanılır. Oyuncular, topaçlarını farklı zeminlerde, farklı hızlarda ve sürelerde döndürebilmek için yarışır.

Bilinen en eski oyunlardan biri. Hem tek başına hem de sımsız sayıda kişiyle oynanabilen birçok ip oyunu var. Tek ip, çift ip, Japon ipi, çınçan, duvar saati, kayık vb. gibi ipin üzerinde atılarak oynanan birçok oyunda, dünyanın her yerinde farklı tekerlemeler söylenir. Oyuncuların bazısında, bir lider olur ve herkes onun yaptığını yapmak zorundadır, bazısında her hareket belli bir sırayla yapılır. Atlarken ipe basan yanar ve ipi tutan kişilerden biriyi yer değiştirir.

Petanque (petank diye okunur), MÖ 300'lerde Eski Yunan'da doktorların, yaşlı insanlara zinde ve sağlıklı kalabilmeleri için oynamalarını önerdikleri bir oyun. Özellikle Fransa'da çok sevilen petanque, günümüzde yalnızca yaşlıların oynadığı bir oyun olmaktan çıktı. Genellikle 3 ya da 4 kişiden oluşan iki takım halinde oynanan oyunda 900 g ağırlığında ve 8 cm çapında metal toplar kullanılır. Oyuncular, toplarını hedefe en yakın mesafeye atmaya çalışırlar.

Özellikle Meksika'da Noel kutlamalarında oynanan bir oyun. Pinata adı verilen ve genellikle kuş ya da başka bir hayvana benzetilen kukla, bir iple yüksek bir yere asılır. Her yıl aralık ayının 18 ile 24'ü gecesi arasında yapılan şenliklerde, pinatanın yerini bilmeyen çocukların gözleri bağlanır. Çocuklar, kendi çevrelerinde 3 kez döndükten sonra ellerindeki sopaların da yardımıyla pinatayı bulmaya çalışırlar. Pinatayı bulan, sopayla vurarak onu aşağı düşürür.

Çember çevirmek, MÖ 300'lerde Hipokrat'ın hastalarına tedavi amacıyla önerdiği etkinliklerden biri. Bununla birlikte, Amerika yerlilerinin ve Eskimoların çocukları da tel ya da kurutulmuş deriden yaptıkları çemberlerle oynarlarmış. 19. yüzyılda Avrupa'da yaygınlaşmaya başlayan çember çevirme, 1960'larda yerini hulahupa bıraktı. Hulahupta çember yerde değil, kişinin vücudu etrafında çevrilir. Oyuncu, belini ve boynunu çevirerek çemberle farklı hareketler yapar.

Misket, günümüzden binlerce yıl önce Eski Mısır ve Roma'da ortaya çıkmış. Cam ya da tahta gibi birçok farklı malzemeden üretilen bileyeleri oynanan çok sayıda farklı misket oyunu vardır. En yaygın olarak oynanan, herkesin sırayla elindeki bileyi atarak yerde yan yana dizilen bileyeleri vurmaya misket oyunudur. Ebe olan kişi, sıranın hangi tarafının baş olduğunu söyler. Böylece, yereki bileyeleri vuran kişi, sıranın diğer tarafındaki bileyeleri alabilir.

Tüm dünyada oynanan bu oyunun ilk olarak nerede ve ne zaman oynanmaya başlandığı bilinmiyor. Bununla birlikte, Roma İmparatorluğu'nda yollara düşen kaldırımların sek sek oynamak için çok uygun olduğu biliniyor. Sek sek oyununun birçok türü var. Ancak temel kural, yere çizilen ve numaralanan kutucuklar arasında tek ayak üzerinde sekerek bir taşı kaydırmak. Taş, çizgilerden birinin üzerinde durursa ya da kutucukların dışına çıkarsa, sıra diğer oyuncuya geçer.